

Motion till riksdagen 2024/25:818

av Linnéa Wickman (S)

Gemensamt ansvarstagande och finansiering för att klimatsäkra samhället

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över och modernisera vattentjänstlagen samt överväga ett stärkt statligt stöd för att kommunernas vattenbolag ska kunna genomföra nödvändiga investeringar för klimatanpassning av va-nätet och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Med ett förändrat klimat blir extrema väderhändelser allt vanligare. Skyfallet i Gästrikland med omnejd 2021 som klassades upp till ett statistiskt tusenårsregn och medförde kostnader för miljardbelopp, stormen Hans och en rad översvämningar under vår och sommar visar att våra sammantagna samhällsinsatser inte är tillräckliga. Extremväder kommer aldrig att anmäla sin ankomst långt i förväg och med den vetskapen kan vi aldrig bli bättre än vår svagaste länk. Det behövs ett systemtänk i klimatanpassningsarbetet och det statliga stödet för detta behöver stärkas. Lagstiftning och ansvarsgränser mellan kommun, stat och privata fastighetsägare behöver ses över och krisberedskapen, investeringarna och samordningen på alla nivåer behöver tydliggöras och förstärkas.

Underhållsskulden avseende va-näten i landet är stor, investeringar är kostsamma och lagstiftningen kräver i dag endast att vattenledningar ska klara så kallad normal nederbörd, upp till statistiska tioårsregn. Utöver ledningsnät så behöver samhällsplaneringen i både befintliga och nya områden stora insatser och investeringar för att klara ett förändrat klimat. Med klimatförändringarna kommer hundra- och tusenårsregn att bli vanligare, vilket ställer högre krav på vår samhällsplanering och vår infrastruktur. Dessutom har utvecklingen en stark påverkan på försäkringspremier som riskerar att öka kraftigt för hushåll i riskområden.

Sedan 2023 är kommuner skyldiga att upprätta skyfallsplaner och en vattentjänstplan. Detta är bra men ska investeringar i va-näten ske till den nivå som kommer att

krävas är det nödvändigt att se över lagstiftning och fördelning av finansiering för detta. Att som idag enbart kunna finansiera de storskaliga investeringar som kommer att krävas runtom i landet med högre va-taxor är inte rimligt eller sannolikt. Detta eftersom det kommer att krävas så pass stora höjningar att det blir orimligt att enbart va-kollektivet ska kunna bära kostnaderna. Samtidigt kan vi vara säkra på att det blir än dyrare i framtiden om vi inte gör de anpassningar som är möjliga nu. Det är också i detta hänseende bekymmersamt att regeringen redan från början begränsat den särskilda utredare som utsetts att utreda finansieringslösningar för klimatanpassning genom att i direktiven stoppa förslag som kan innebära ökade statliga åtaganden eller finansiering.

Ska takten i klimatanpassningen öka så behöver nya lösningar tas fram där staten inte lämnar kommunerna i sticket utan ökar stödet för att kommunernas vattenbolag ska kunna göra de lokala investeringar som krävs. Dessutom behöver vattenlagstiftningen moderniseras och anpassas för att stödja önskad utveckling.

Linnéa Wickman (S)